

Nr 743

Av herrar **Alexanderson** och **Ernulf**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition nr 114, med förslag till lag om kontinentalsockeln m. m.*

(Lika lydande med motion nr 913 i Andra kammaren)

I det förslag till Lag om kontinentalsockeln, som förelägges riksdagen i proposition nr 114, finns i 5 § en bestämmelse om att tillstånd att utforska kontinentalsockeln samt att utvinna naturtillgångar från denna kan återkallas av Konungen — förutom vid åsidosättande av villkor eller föreskrifter — om synnerliga skäl föreligger.

Denna bestämmelse om rätt för Kungl. Maj:t att återkalla ifrågavarande tillstånd korresponderar med liknande bestämmelser i bl. a. uranlagen och stenkolslagen. Bestämmelsen motiveras med att betydande samhällsintressen står på spel och att det därför bör finnas möjlighet att återkalla tillstånd.

Någon uttrycklig bestämmelse om att ersättning skall utgå till den som får sitt tillstånd återkallat utan egen förskyllan finns inte. Departementschefen säger visserligen i propositionen att möjligheten att återkalla tillstånd bör utnyttjas med varsamhet och under långtgående hänsyn till tillståndshavarens rätt. Vidare bör tillses att tillståndshavaren inte oförskyllt tillfogas förlust. Detta resonemang har dock icke kommit till uttryck i lagtexten.

Enligt vår uppfattning kan ingen invändning riktas mot förslaget att Kungl. Maj:t skall ha rätt att, om synnerliga skäl föreligger, återkalla tillstånd. Vi delar departementschefens uppfattning att samhällsintressen kan motivera ett återkallande av givet tillstånd, men vi vill understryka att så blott bör ske i rena undantagsfall. Särskilt angeläget är att den som får tillstånd återkallat, utan att åsidosättande av givna föreskrifter eller villkor föreligger, erhåller full ersättning för de kostnader han haft för investeringar i anläggningen. Man torde kunna förutsätta att mycket betydande värden — i många fall miljonbelopp — kommer att investeras i kontinentalsockelanläggningar. Det får anses vara av väsentlig betydelse, att den, som avser att börja utforska kontinentalsockeln eller utvinna naturtillgångar från denna, kan vara övertygad om att han inte kommer att lida någon ekonomisk förlust ifall hans tillstånd blir indraget av samhälleliga skäl.

En indragning av sådant tillstånd kan på visst sätt jämföras med expropriation. En ersättningsregel, motsvarande expropriationslagens ersättningsregler, borde därför enligt vår mening tillföras den nya lagen. Departementschefens uttalande i propositionen att det bör tillses att tillståndshavaren inte oförskyllt tillskyndas förlust anser vi inte på ett tillräckligt kraftigt sätt understryker principen om att tillståndshavaren skall hållas skadeslös, om hans tillstånd indrages utan hans egen förskyllan. En bestämmelse härom bör inflyta i själva lagtexten. Det bör ankomma på domstol att fastställa storleken av ersättningen.

Även i uranlagen och stenkolslagen saknas uttryckliga bestämmelser om ersättning åt dem som får tillstånd indraget. För konsekvensens skull borde likartade ersättningsregler tillföras även dessa lagar. Detta spörsmål torde emellertid av formella skäl inte kunna aktualiseras i förevarande sammanhang.

Med hänvisning till det anförda hemställer vi,

I. att riksdagen vid behandlingen av proposition nr 114 måtte besluta om införande av bestämmelse i Lag om kontinentalsockeln av innebörd, att tillståndshavare, som utan egen förskyllan får tillstånd återkallat, skall hållas skadeslös genom en av domstol fastställd ersättning, samt

II. att vederbörande utskott måtte utarbeta erforderlig lagtext.

Stockholm den 26 april 1966

Erik Alexanderson (fp)

Gudmund Ernulf (fp)
